

Tózsér Árpád

A betyár hónap

(Októberi meditáció)

TARTALOMJEGYZÉK

■ Z. Németh István: Kedvenc könyvem	2
■ Tózsér Árpád: A betyár hónap	3
■ Hromada Attila: 1956 üzenete	4
■ Klemen Terézia: Októberi népszokások	5
■ Varga Henrietta: Az élet minden területén van sütnivalója - beszélgetés Szvorák Zsuzsával	6
■ Varga Tamás: Tanítók legyünk és tanítványok	8
■ Kalácska József: Üzenet a magyar iskolákba	8
■ Albert Sándor: Lehajtott fővel, céltalanul?	9
■ Tóth Attila: Nemcsak az iskoláink vannak veszélyben	10
■ Horváth Molnár Andrea: A szülők és a tanárok viszonya	11
■ Molnár Kriszta: Szerepek, szabályok és konfliktusok az osztályban	12
■ Brutovszky Gabriella: „Gondoltad volna?” Csapatépítő és szabadidős játékok (nemcsak) osztályfőnöki órákra	14
■ Audi Dávid: A Katedra folyóirat története (2. rész)	16
■ Fibi Sándor: Amikor tudássá válnak az ismeretek... ..	17
■ Ivana Pichaničová: Válasz a 2015-ös magyar nyelv és irodalom extern érettségi vizsga feladatlapjához fűzött észrevételekre	18
■ Galambos Barbara: A mese gyógyító hatása	21
■ Kolláth Anna: Egy muravidéki esettanulmány a kétnyelvű tankönyvek szükségességéről és hasznáról (1. rész)	22
■ Csicsay Alajos: Az év madara 2015-ben	24
■ Varga Tamás: A fizika tantárgy elhelyezkedése a XXI. század oktatásügyében	26
■ Tóth Tibor: Miért nem érdekeset tanulunk?	27
■ Horváth Géza: Felkészítő feladatok a matematikai tesztre – II. rész	28
■ Zolczer Péter: Audiovizuális humor a nyelvoktatásban (projekt módszer)	29
■ Talpas Kamarás Eszter: „Úszunk vagy elsüllyedünk – de együtt”	30
■ Csicsay Éva: A magyar mondavilág témakörének feldolgozása (1. rész)	32
■ A Legkreatívabb iskolai rendezvény pályázati anyagai	33
■ Iskolahírek	35
■ Stirber Lajos: A Komáromi Kamarazenekar nyári hangversenye	36
■ Házunk tája	37

Október a társadalmi földindulások, forradalmak és ellenforradalmak hónapja, „betyár hónap”.

[S hadd nyissak mindjárt fejtegetésem legelején zárójelet, a hónap furcsa jelzőjét, a *betyárt* megmagyarázandó. Régen októberben rukkoltak be a regruták, s azok énekelték bajt fumigáló virtussal: *Jön október, a betyár hónap, majd elmasírozok már*. Annak idején még én is fújtam a dalt. És elmasíroztam! 1960 októberében rukkoltam be, s tanári diplomával a zsebemben tüzer lettem. S két év múlva, mikor megint csak októberben, le kellett volna szerelnünk, jött a parancs: a „civil” elhalasztva, irány Kuba! – A történészekon kívül emlékszik még valaki 1962 októberére, a kubai (szovjet-amerikai) rakétaválságra? Soha olyan közel nem volt a világ a harmadik világháborúhoz, mint akkor, s minket, akik éppen abban az időben teljesítettünk sorkatonai szolgálatot, s ráadásul a tüzéreknel, Kubába akartak vinni, talán hogy a kubai San Cristobalról – az egyik szovjet rakétakilövő állomás ott volt felállítva – a Fehér Házat megcélazzuk. A világ szerencséjére (és a mi privát szerencsénkre) azonban Hruscsov (az akkori szovjet vezető) visszakozott, s nem mentünk Kubába. – De vissza a forradalmakhoz!]

A mi nemzedékünk tagjai, a múlt század harmincas éveiben születettek, három-négy forradalomnak is tanúi voltak. De hadd szűkítsem a kört: az egykori „nyolcak” (az 1958-ban megjelenő *Fiatal szlovákiai magyar költők* c. antológia költői) és a környezetük (bölcsesek, orvostanhallgatók, leendő mérnökök, festők, szobrászok) 1956, azaz a magyar októberi forradalom nélkül bizonyára kevésbé forradalmasítják a szlovákiai magyar lírát. Abban a hónapban kezdtük a főiskolát, s mindjárt nyakig voltunk a történelemben is: a Leško-utca 16 (Nagy Jancsi – igen, a későbbi szobrász Nagy Jánosról van szó – akkori lakása) sokat tudna mesélni forradalmi terveinkről, arról, hogyan készültünk Budapestre, a fegyverrel küzdő pesti egyetemisták megsegítésére. Nem jutottunk persze tovább az

előkészületeknél (most azt mondom már: hála istennek!, mert ha akkor elmegyünk, most isten tudja, hol lennék), forradalmi indulatainkat aztán az irodalomban vezettük le.

S az egyéb októberetek! Ha tavasszal forradalom volt, akkor októberben rendszerint megtorlás következett rá. Például az 1968-as ún. „prágai tavasz” is az év októberével ért véget, amikor is Husákék, azaz a csehszlovák kormány és a szovjet kormány képviselői szerződést írtak alá a szovjet csapatok csehszlovákiai tartózkodásáról. Magyarul: Csehszlovákia szovjet megszállásáról. S a másik szomorúan klasszikus példa az 1848-as „magyar tavasz” vége, 1849 októbere! Haynau a pozsonyi primás palotában ekkor 150 halálos ítéletet ír alá. Szerencsére csak egy részét hajtották végre, a legnevesebb tizenhárom kivégzetről mindnyájan tudunk.

Sokáig sorolhatnánk az októberetek „betyárságait”, de ejtsünk inkább még szót a folyó hónapunkról, 2015 októberéről.

Itt most a változatosság kedvéért nem forradalmi, hanem egyéb földindulást látunk: Európa-szerte napirenden vannak a bevándorlók és az őslakosok közti konfliktusok. Németországban az összlakosság 20 százaléka (azaz mintegy tizenhat millió személy) már bevándorolt, Angliában ugyanez a mutató 25 százalék (tizenhárom millió személy), Franciaországban 16 százalék (cca tízmillió személy). Úgy látszik, a liberális demokráciát a történelem végpontjának látó Fukuyama véglegesen alulmaradt a történelmi drámákat végtelennek tartó és a civilizációk hamaros összezapását jövendőülő Huntingtonnal szemben. Új népvándorlásnak és új civilizációs küzdelmeknek nézünk elébe.

Egyáltalán nem derűs a kép. Október, a betyár hónap 2015-ben sem tagadja meg önmagát.

De mi, magyarok legalább most „egyenes adásban” nézhetjük, hogy mintegy 1100 esztendővel ezelőtt hogyan nézett ránk, akkori „bevándorlókra”, Európa.